

Jordbruk og skogbruk

Hvorfor satsing i denne næringen?

Jord- og skogbruk har i lang tid vært den mest ulykkesbelastede næringen i Norge. I tillegg er yrkesgruppen også spesielt utsatt for luftveislidelser og muskel- og skjelettplager. Alenearbeid og psykisk helse er også temaer som har blitt viktigere grunnet mekanisering og profesjonalisering av både jordbruk og skogbruk. Deler av jordbruket er også preget av dårlige arbeids- og lønnsvilkår for utenlandske arbeidstakere.

Prioriterte næringer

Arbeidstilsynet vil prioritere tilsyn og veiledning rettet mot:

- **Husdyrbruk:** Dette er den mest ulykkesutsatte delen av landbruket. I tillegg til at det er mest alenearbeid og psykososiale utfordringer.
- **Svin- og fjørfeprodusenter, samt kornprodusenter:** Utfordringer knyttet til organisk støv, som kan føre til astma, allergi og andre luftveisplager.
- **Avløserlag:** Avløserlag regnes som bemanningsforetak. Her er det utfordringer knyttet til arbeidstid, arbeidsavtaler, opplæring m.v.
- **Bærdrkere, produksjon av frilandgrønnsaker og frukt:** Utfordringer knyttet til utenlandske arbeidstakere med fokus på sosial dumping og useriøsitet.
- **Skogbruksvirksomheter:** Sluttavvirking i bratt terreng med kabelkran eller hogstmaskiner.

Aktuelle tema for tilsyn og veiledning

Ulykker

De fleste alvorlige ulykker og dødsulykker i jordbruk er knyttet til bruk av traktor og påmontert utstyr. Disse ulykkene utgjør over halvparten av ulykkene. Fallulykker og ulykker knyttet til håndtering av husdyr er også vanlige ulykkesårsaker.

Innen skogbruk er mange av ulykkene med alvorlige skader relatert til bruk av maskiner og utstyr, gjerne de som driver sluttavvirking i bratt terreng med kabelkran og hogstmaskiner. Det er også risikoutsatt arbeid med tradisjonelle anleggsmaskiner i forbindelse med opparbeiding av hogstveier i bratt terreng. Mange innen jordbruk driver også skogsdrift som en del av gårdsdriften.

[Les mer om krav til systematisk HMS-arbeid og ulykkesforebygging](#)

Ansvarsforhold mellom avløserlag/landbrukstjeneste og bonde

Arbeidstilsynet har over tid registrert at det har vært uklart for både bonde og avløserlag hvilket HMS-ansvar de har ved bruk av avløser. Arbeidstilsynet har derfor tydeliggjort dette på en egen side.

[Her finner du informasjon om fordeling av HMS-ansvar mellom bonde og avløserlag](#)

Luftveisplager

I tillegg sliter mange bønder med allergi, astma og andre luftveisplager. De som arbeider i jord- og skogbruksnæringen er den gruppen som er mest eksponert for organisk støv og bioaerosoler.

Bønder puster inn store mengder støv i sitt arbeid, spesielt når de arbeider i fjøset eller med høy, korn og halm.

[Les mer om arbeid med korn, høy, jord og planter](#)

[Les mer om arbeid med dyr og smittefare](#)

Muskel- og skjelettplager

På grunn av både tunge løft, uheldige arbeidsstillinger og til dels lite bruk av hjelpemidler, er denne næringen også ekstra utsatt når det gjelder muskel- og skjelettplager.

[Les mer om å forebygge muskel- og skjelettplager](#)

Alenearbeid og psykisk helse

De strukturelle endringene og utfordringene jordbruket har opplevd med mekanisering og profesjonalisering, har ført til at jordbruket er preget av mye alenearbeid. De siste årene er det også avdekket flere dyretragedier ved husdyrhold som er knyttet opp til psykisk helse. Det er derfor i organisasjoner og næringen et sterkt fokus på arbeid med psykisk helse.

[Les mer om krav til det psykososiale arbeidsmiljøet](#)

Utenlandsk arbeidskraft

Jordbruket var en av de første næringene hvor det ble brukt utstrakt bruk av utenlandsk arbeidskraft, og da spesielt innen sesongarbeid innen høsting av grønnsaker, frukt og bær.

Aktuelle temaer er blant annet:

- [Innkvartering av arbeidstakere](#)
- [Arbeidstid](#)
- [Arbeidsavtaler](#)
- [Allmenngjort lønn - minstelønn](#)